

Cách đây 90 năm, ngày 3/2/1930, Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời, đánh dấu một bước ngoặt to lớn trong lịch sử cách mạng Việt Nam, một mốc son chói lọi trên con đường phát triển của dân tộc.

Năm 1858, thực dân Pháp nổ súng xâm lược Việt Nam, triều Nguyễn buộc phải đầu hàng và dâng nước ta cho thực dân Pháp. Trong bối cảnh nhứt thống nhất bị rạn vỡ vào ách nô lệ đã liên tục bùng nổ các cuộc đấu tranh giành lợi ích tập thể do cho dân tộc, tiêu biểu như: phong trào Cần Vương, khởi nghĩa Yên Thế, phong trào Đông Du, Duy Tân, khởi nghĩa Yên Bái... nhưng tất cả đều bị dập tắt trong biển máu. Giữa lúc đất nước đứng trước khủng hoảng vô vọng thì có một số nhà yêu nước đứng lên và vận động tập thể con đường cứu nước theo lối cũ thì ngày 5 tháng 6 năm 1911 người thanh niên yêu nước Nguyễn Tất Thành (tức là Nguyễn Ái Quốc, Hồ Chí Minh sau này) ra đi tìm đường cứu nước theo phương hướng mới. Người đã đi qua nhiều nước ở châu Âu, Châu Phi, Châu Mỹ và phát hiện ra chân lý: chủ nghĩa tư bản, chủ nghĩa đế quốc là kẻ thù của mọi giai cấp công nhân và nhân dân lao động và chính quyền cũng như thực dân. Năm 1919, Người trở lại Pháp, đến Paris và năm 1919 gia nhập Đảng Xã hội Pháp. Tháng 6/1919, thay mặt những người yêu nước Việt Nam, với tên gọi mới là Nguyễn Ái Quốc, Người gửi yêu sách 8 điểm tới Hội nghị Véc-xây. Tháng 7 năm 1920, Nguyễn Ái Quốc đọc được cuốn "Sở thảo luận về thuyết Lu-nít và vận động dân tộc và vận động thực dân" của Lênin, chính luận của ông này làm cho Người tìm ra con đường cứu nước đúng đắn cho dân tộc Việt Nam. Trở về quê hương xã hội Pháp, Nguyễn Ái Quốc bắt đầu tổ chức thành lập Đảng Cộng sản (Đảng Cộng sản do Lênin sáng lập) và tham gia thành lập Đảng Cộng sản Pháp, trở thành người cộng sản đầu tiên của Việt Nam. Đây là sự kiện lịch sử trọng đại, đánh dấu một bước chuyển biến

quyết định trong tổ chức đảng và lập trường chính trị của Nguyễn Ái Quốc, tổ lập trường yêu nước chuyên sáng lập trường đảng cộng sản.

Từ năm 1921 đến năm 1930, Nguyễn Ái Quốc ra sức truyền bá chủ nghĩa Mác- Lênin vào phong trào công nhân, phong trào yêu nước của Việt Nam, chú trọng về lý luận cho sự ra đời của Đảng Cộng sản Việt Nam. Người nhấn mạnh: cách mạng muốn thành công phải có đường cách mạng chân chính lãnh đạo; đường phải có học tập truyền tiên tiến, cách mạng và khoa học đi đôi, đó là học tập truyền Mác- Lênin.

Người đã viết nhiều bài báo, nhiều bài tham luận trên các tờ báo, nhiều tạp chí, viết tác phẩm "Bản án chế độ thực dân Pháp" và tổ chức ra các tờ báo Thanh niên, Công nông, Lính cách mạng, Tờ báo phong trào truyền bá chủ nghĩa Mác- Lênin vào Việt Nam. Năm 1927, Ban Tuyên truyền của Hội Liên hiệp các dân tộc bản địa xuất bản tác phẩm "Đường cách mạng" (tổng hợp các bài giảng của Nguyễn Ái Quốc về lập trường luận chính trị của Hội Việt Nam cách mạng thanh niên). Đó là sự chú trọng về đường lối chính trị tiến tiến thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam. Người đã khẳng định, muốn thắng lợi thì cách mạng phải có một đường lối lãnh đạo, Đảng đó có vững thì cách mạng mới thành công cũng như người cầm lái có vững thì thuyền mới chèo.

Trong thời gian này, Người cũng tập trung cho việc chú trọng về tổ chức và cán bộ, Người đã lập ra Hội Việt Nam cách mạng thanh niên (1925), tổ chức nhiều lập đoàn tổ chức cán bộ tại Quốc gia, Trung Quốc, nhiều đường chỉ đạo qua lập đoàn tổ chức ở địa phương trong nước tập hợp hoạt động và một số đường chỉ đạo đi học tập tại trường Đảng ở Phụng Dương (Liên Xô) và trường Quốc gia quân Hoàng Phố (Trung Quốc) nhằm đào tạo cán bộ cho cách mạng Việt Nam. Những hoạt động tích cực của Người và nhiều đường chỉ đạo cách mạng tiến bộ đã thúc đẩy phong trào cách mạng trong nước phát triển mạnh mẽ, góp phần tạo điều kiện cho việc thành lập Đảng ngày càng chín muồi.

Năm 1929, trong nước xuất hiện 3 tổ chức cách mạng: Đông Dương Cộng sản Đảng, An Nam Cộng sản Đảng và Đông Dương Cộng sản Liên đoàn hoạt động khá độc lập và tranh giành quyền lãnh đạo lẫn nhau. Một yêu cầu cấp bách đặt ra là phải thống nhất 3 tổ chức cộng sản trên thành một đường duy nhất, chấm dứt tình trạng chia rẽ trong phong trào cách mạng Việt Nam và thống nhất về hành động, tổ chức. Trước yêu cầu đó, Nguyễn Ái Quốc đã tổ chức và chủ trì hội nghị họp nhất Đảng tại Hội nghị Cộng, Trung Quốc từ ngày 3 đến ngày 7-2-1930. Hội nghị đã quyết định họp nhất 3 tổ chức Đảng thành Đảng Cộng sản Việt Nam. Hội nghị thảo luận và thông qua các văn kiện: Chánh cương vắn tắt, Sách lược vắn tắt, Chương trình tóm tắt và Điều lệ vắn tắt của Đảng Cộng sản. Những văn kiện đó do Nguyễn Ái Quốc soạn thảo, được Hội nghị họp nhất Đảng thông qua là sự vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào hoàn cảnh cụ thể của cách mạng Việt Nam. Hội nghị đã thông qua lời kêu gọi Nguyễn Ái Quốc thay

mặt Quốc tế Cộng sản và Đảng Cộng sản Việt Nam gọi đến đảng bào, đảng chí trong công nhân nhân dân thành lập Đảng.

Hội nghị hợp nhất các tổ chức Cộng sản có ý nghĩa như là Hội nghị thành lập Đảng. Chánh công đảng vắn tắt, Sách lược vắn tắt, Chương trình tóm tắt của Đảng Cộng sản Việt Nam được thông qua tại Hội nghị hợp nhất do Nguyễn Ái Quốc Chủ trì đó chính là Công đảng lãnh chính trị đầu tiên của Đảng. Hội nghị đưa ra toàn quyền luận III của Đảng đã quy định ngày 3-2 được ngày lịch hàng năm làm ngày kỷ niệm thành lập Đảng.

Trong khi phong trào cách mạng trong công nhân nói chung và trên địa bàn tỉnh Quảng Nam nói riêng đang chìm trong đêm tối của khủng hoảng và bế tắc, sau nhiều năm hoạt động không mang lại hiệu quả lãnh đạo Nguyễn Ái Quốc công nhân ngoài, chủ nghĩa Mác- Lênin từng bước thâm nhập vào Việt Nam nói chung, Quảng Nam nói riêng. Một số người con của Quảng Nam ra học ở Huế đã nhanh chóng tiếp thu tư tưởng vô sản thông qua tổ chức Hội Việt Nam cách mạng thanh niên. Năm 1927, sau cuộc bãi khóa ở Huế, đảng chí Đ. Quang (người ở Quảng Sơn), sau khi dứt khóa huấn luyện ở Quảng Châu (Trung Quốc) về đã đảng ra vắn đảng thành lập Ban Vắn đảng Hội Việt Nam cách mạng thanh niên tỉnh Quảng Nam. Chỉ một thời gian sau đó, Ban Vắn đảng đã in tờ "Đảng Cách mạng" của đảng chí Nguyễn Ái Quốc để làm tài liệu tuyên truyền, đảng thủ chú trọng phát triển hội viên. Đầu năm 1928, Ban Chấp hành chính thức được thành lập do đảng chí Đ. Quang làm Bí thư. Nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển hội viên và các phân, huyện, K. ở Hội Việt Nam cách mạng thanh niên chi trọng tách Đà Nẵng ra khỏi Quảng Nam. Ban Chấp hành tỉnh Quảng Nam do đảng chí Trần Văn Tăng làm Bí thư.

Bên cạnh hoạt động Hội Việt Nam cách mạng thanh niên ở Quảng Nam còn có tổ chức Tân Việt cách mạng đảng gọi tắt là Đảng Tân Việt. Đây thực chất là tổ chức chủ nhân hoạt động của Hội Việt Nam cách mạng thanh niên và được thành lập vào tháng 12-1926, Ban chấp hành Tỉnh bộ Tân Việt Quảng Nam do đảng chí Bùi Châu làm Bí thư. Tuy vậy, ở Quảng Nam lúc này, hoạt động cũng như nhân hoạt động của Đảng Tân Việt không sâu rộng bằng Hội Việt Nam cách mạng thanh niên.

Giữa lúc phong trào cách mạng Việt Nam trên địa bàn tỉnh có chiều hướng phát triển thì đầu tháng 6 năm 1929, Tỉnh bộ Hội Việt Nam cách mạng thanh niên nhận được tin có sự phân liệt trong K. Hội ở tỉnh Tân hội Việt Nam cách mạng thanh niên. Tiếp đó, xuất hiện truyền đơn kêu gọi thành lập Đông Đảng Cộng sản Đảng và hô hào hội viên Hội Việt Nam cách mạng thanh niên gia nhập Đảng. Ngày 17/6/1929, hội nghị người tiên tiến trong Hội Việt Nam cách mạng thanh niên đã đảng ra thành lập Đông Đảng Cộng sản Đảng ở Bắc K., phát đi tuyên ngôn, công đảng lãnh của Đảng đảng thủ cán bộ tiếp cận với miền Trung và miền Nam để xây dựng tổ chức Đảng. Cuối tháng 6-1926, X. ở Trung K. được thành lập, đảng chí Nguyễn

Phong trào cách mạng vào Quảng Nam được tiếp quản Phân Xứ ủy. Việc này tạo điều kiện thuận lợi cho việc xây dựng tổ chức Đảng Đông Dương Cộng sản Đảng tại Quảng Nam. Theo đó tháng 9 năm 1929 Đảng bộ Đông Dương Cộng sản Đảng tại Quảng Nam được thành lập do đồng chí Phan Văn Đăng làm Bí thư.

Sau khi nghe phái viên của Đảng Cộng sản Việt Nam báo tin tình hình của Hội nghị hợp nhất Đảng, phái viên Chính quyền, Sách lược, Điều lệ tóm tắt của Đảng, Tổng bộ lâm thời Đông Dương Cộng sản Đảng Quảng Nam nhất trí thực hiện chủ trương hợp nhất Đảng.

Ngày 28-3-1930, Ban Chấp hành lâm thời Đảng bộ Đảng Cộng sản Việt Nam tại Quảng Nam ra thông cáo về việc thành lập Đảng bộ, đánh dấu một bước quan trọng trong phong trào cách mạng toàn tỉnh.

Tôi Tam Kỳ, tỉnh trưởng năm 1925 đến năm 1930, một số thanh niên theo học Trường Quốc học Huế tham gia sinh hoạt tại nhà Hội Quảng Nam, đã sớm tiếp thu được lòng nhiệt tình cách mạng thanh niên, tin theo chủ nghĩa Mác- Lênin, trở thành những đội viên cộng sản của Tổng bộ Hội Việt Nam Cách mạng thanh niên, có nguyện vọng bước vào Hội. Tháng 7 năm 1927, đồng chí Khuê Thúc Cầm (sinh ra tại làng Khánh Thọ Đông, xã Tam Thái) cùng với Nguyễn Thọ Khuê, Hồ Đức Thành, Phan Kế An (Phán) và Phạm Công Hội thành lập tại thị trấn Tam Kỳ nhóm hoạt động theo tôn chỉ mục đích của Hội Việt Nam Cách mạng thanh niên thông qua tài liệu "Chiêu anh hùng" truyền bá tư tưởng cách mạng vô sản trong lớp thanh niên tiên tiến và những người lao động đã từng hoạt động trong phong trào yêu nước trước đây.

Chính sự tuyên truyền của tổ chức này, trên vùng đất Tam Kỳ đã xuất hiện một số nhóm cách mạng hoạt động của các Nguyễn Kỳ, Võ Chí, Võ Đông, Trần Xán và Đào Quang Hiệp là những cốt cán của phong trào yêu nước trước đây, đã bị tù vì tham gia cuộc khởi nghĩa của Việt Nam quang phục hội năm 1916. Nhóm thông qua danh nghĩa Hội buôn bán nông lâm sản, liên kết với những người yêu nước trong phố và các nơi để vận động cách mạng. Nội dung hoạt động của nhóm này còn liên quan hai xu hướng cách mạng quốc gia và cách mạng vô sản, chủ yếu là vận động chống chế độ thực dân Pháp để cứu nước. Những sau khi Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời thì hầu hết thành viên của nhóm đều nhanh chóng chuyển theo đường lối cách mạng vô sản và trở thành đảng viên. Năm 1929, Hồ Đức Thành và Phạm Công Hội thành lập nhóm thanh niên hoạt động cách mạng tại Bàn Than (An Hòa) gồm có Võ Minh, Trần Học Giỏi và Lưu Ngọc Phụng (Ngọt). Hoạt động của nhóm này dựa vào các tổ chức bí mật như: Hội đồng dân chúng, hội đá bóng, truyền bá văn thơ của các nhà yêu nước Phan Bội Châu, Phan Châu Trinh, các sách báo mới... để tuyên truyền, kêu gọi lòng yêu nước và tổ chức cách mạng theo học thuyết Mác- Lênin. Nhóm cách mạng này hoạt động tích cực, nên đến năm 1932, chuyển thành nhóm Cứu quốc và tồn tại đến cuối năm 1932.

Sơ ra đời của các nhóm cách mạng tiên tiến trên miền đất Tam Kỳ trong những năm 1927-1929 tạo ra bước chuyển biến và tiến bộ, chuẩn bị cho sự ra đời tổ chức Cộng sản ở Tam Kỳ. Và tháng 5/1930, tại chùa Ông (phường Phước Hòa), chi bộ Đảng Cộng sản Việt Nam đầu tiên ở Tam Kỳ được thành lập, gồm có 3 đảng viên: Hồ Bằng (Quang), Phan Kế Nh (Phán) và Trần Đĩnh, do đảng viên Trần Đĩnh làm Bí thư. Sơ ra đời của chi bộ Đảng Cộng sản đầu tiên ở Tam Kỳ đã tạo điều kiện để phong trào cách mạng trên địa bàn Tam Kỳ và huyện Phú Ninh sau này phát triển mạnh mẽ.

Với sự kiện thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam đã mở ra một bước ngoặt quan trọng trong quá trình phát triển của dân tộc ta, chấm dứt sự khủng hoảng bế tắc về đường lối và tổ chức lãnh đạo cách mạng Việt Nam. Đảng ra đời là sự kiện hợp chủ nghĩa Mác- Lê Nin với phong trào công nhân và phong trào yêu nước; từ đây cách mạng Việt Nam đã có một lực lượng tiên phong lãnh đạo đó là giai cấp công nhân và lý luận khoa học mác xít soi đường dẫn lối; là kết quả tất yếu của quá trình lựa chọn, sàng lọc nghiêm ngặt, khách quan của lịch sử.

BBT (Nguồn: Ban Tuyên giáo Huyện ủy)